

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

25. června 2015 *

„Řízení o předběžné otázce — Směrnice 94/19/ES a 97/9/ES — Systémy pojištění vkladů a odškodnění investorů — Nástroje úspor a investic — Finanční nástroj ve smyslu směrnice 2004/39/ES — Vynětí z pojištění — Přímý účinek — Podmínky využití směrnice 97/9/ES“

Ve věci C-671/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litva) ze dne 16. prosince 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 17. prosince 2013, v řízeních zahájených

„Indėlių ir investicijų draudimas“ VĮ,

Virgilijusem Vidutisem Nemaniūnasem,

za přítomnosti:

Vitoldase Guliavičiuse,

bankas „Snoras“ AB, v likvidaci,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta, předsedkyně senátu, K. Lenaerts, místopředseda Soudního dvora, vykonávající funkci soudce druhého senátu, J.-C. Bonichot, A. Arabadžev a J. L. da Cruz Vilaça (zpravodaj), soudci,

generální advokát: P. Cruz Villalón,

vedoucí soudní kanceláře: M. Aleksejev, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 20. listopadu 2014,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za „Indėlių ir investicijų draudimas“ VĮ A. Mažintienė, ve spolupráci s V. Drizgou a A. Šekštelem, advokatai,
- za V. Guliavičiuse G. Subačiūtėm a A. Milinise, advokatai,
- za bankas „Snoras“ AB, v likvidaci, K. Švirinasem a I. Dargužasem, advokatai,

* Jednací jazyk: litevština.

- za litevskou vládu V. Kazlauskaitė-Švenčionienė a D. Kriauciūnasem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi K.-P. Wojcikem a A. Steiblytė, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 26. února 2015,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 1 bodu 1, čl. 3 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 a 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/19/ES ze dne 30. května 1994 o systémech pojištění vkladů (Úř. věst. L 135, s. 5; Zvl. vyd. 06/02, s. 252), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/14/ES ze dne 11. března 2009 (Úř. věst. L 68, s. 3, dále jen „směrnice 94/19“), bodu 12 přílohy I směrnice 94/19, jakož i čl. 2 odst. 2 a 3 a čl. 4 odst. 1 a 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/9/ES ze dne 3. března 1997 o systémech pro odškodnění investorů (Úř. věst. L 84, s. 22; Zvl. vyd. 06/02, s. 311).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci řízení zahájených „Indėlių ir investicijų draudimas“ VI (dále jen „IID“) a V. V. Nemaniūnasem ve věci platnosti smlouvy o nabytí vkladového certifikátu a několika smluv o upsání dluhopisů.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 20 odst. 1 směrnice Rady 86/635/EHS ze dne 8. prosince 1986 o ročních účetních závěrkách a konsolidovaných účetních závěrkách bank a ostatních finančních institucí (Úř. věst. L 372, s. 1; Zvl. vyd. 06/01, s. 157) stanoví, pokud jde o položku 3 týkající se závazků z dluhových cenných papírů:

„Tato položka zahrnuje jak dluhové cenné papíry, tak závazky z obchodovatelných cenných papírů, zejména vkladové stvrzenky, ‚bons de caisse‘ a pasiva vyplývající z vlastních akceptací a směnek.“

- 4 Šestnáctý a osmnáctý bod odůvodnění směrnice 94/19 uvádějí:

„[...] minimální úroveň pojištění předepsaná touto směrnicí [by] neměla ponechat bez ochrany příliš velkou část vkladů v zájmu ochrany spotřebitele i v zájmu stability finanční soustavy; [...]

[...]

[...] každý členský stát musí mít možnost vyjmout z pojištění poskytovaného systémy pojištění vkladů některé přesně vymezené vklady nebo vkladatele, o nichž má za to, že nepotřebují zvláštní ochranu poskytovanou systémy pojištění vkladů“ .

5 Článek 1 bod 1 uvedené směrnice zní takto:

„Pro účely této směrnice se:

- 1) ‚vkladem‘ rozumí jakýkoli kreditní zůstatek vzniklý z prostředků zbylých na účtu nebo z dočasných situací vyplývajících z obvyklých bankovních operací, který musí úvěrová instituce vyplatit na základě příslušných zákonných a smluvních podmínek, a každý dluh prokázaný potvrzením vystaveným úvěrovou institucí.

[...]“

6 Článek 3 odst. 1 téže směrnice stanoví:

Každý členský stát zajistí, aby byl na jeho území zaveden a úředně uznán jeden nebo více systémů pojištění vkladů. S výjimkou okolností uvedených v druhém pododstavci a v odstavci 4 nesmí žádná úvěrová instituce povolená v tomto členském státě na základě článku 3 směrnice 77/780/EHS přijímat vklady, pokud není členem takového systému.

[...]“

7 Článek 7 odst. 1 a 2 směrnice 94/19 stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby souhrn vkladů každého vkladatele byl pojištěn nejméně do výše 50 000 EUR pro případ, že se tyto vklady stanou nedisponibilními.

[...]

2. Členské státy mohou stanovit, že určití vkladatelé nebo vklady jsou z pojištění vyňati nebo že jim bude poskytnut nižší limit pojištění. Tyto výjimky jsou uvedeny v příloze I.“

8 Příloha I uvedené směrnice, nadepsaná „Seznam výjimek uvedených v čl. 7 odst. 2“, v bodě 12 uvádí:

„Dluhové cenné papíry vydané touž institucí a závazky vzniklé z vlastních akceptací a směnek.“

9 Devátý bod odůvodnění směrnice 97/9 stanoví:

„vzhledem k tomu, že pojem ‚investiční podnik‘ zahrnuje úvěrové instituce, které jsou oprávněny poskytovat investiční služby; že úvěrové instituce se musí povinně účastnit systému pro odškodnění investorů, pokud jde o jejich investiční operace; že však není nezbytné požadovat, aby se úvěrová instituce účastnila dvou různých systémů, pokud jeden systém splňuje požadavky této směrnice i směrnice [...] 94/19/ES [...]; že však v případě investičních podniků, které jsou úvěrovými institucemi, může být v určitých případech obtížné rozlišit mezi vklady, na které se vztahuje směrnice 94/19/ES, a penězi drženými v souvislosti s investičními operacemi; že by členskými státy mělo být umožněno stanovit, která z obou směrnic se bude vztahovat na takovéto pohledávky.“

10 Článek 1 bod 3 směrnice 97/9 stanoví, že pro účely této směrnice se „nástroji“ rozumějí nástroje uvedené v oddílu B přílohy směrnice Rady 93/22/EHS ze dne 10. května 1993 o investičních službách v oblasti cenných papírů (Úř. věst. L 141, s. 27; Zvl. vyd. 06/02, s. 43).

11 V článku 1 bodu 4 směrnice 97/9 je „investor“ definován jako „jakákoli osoba, která svěřila peníze nebo nástroje investičního podniku v souvislosti s investiční operací“.

12 Článek 2 odst. 2 a 3 uvedené směrnice stanoví:

„2. Systém poskytuje krytí pro investory podle článku 4, jestliže

- příslušné orgány zjistí, že se podle jejich názoru zdá, že investiční podnik není v současnosti schopen z důvodů přímo souvisejících s jeho finanční situací plnit závazky plynoucí z pohledávek investorů a v současnosti nejsou vyhlídky, že bude schopen tak učinit později,

nebo

- soud vydá rozhodnutí z důvodů přímo souvisejících s finanční situací investičního podniku, které má za následek přerušení možnosti investorů uplatňovat vůči němu pohledávky,

podle toho, k čemu dojde dříve.

Krytí musí být zajištěno pro pohledávky plynoucí z neschopnosti investičního podniku:

- vyplatit zpět peníze dlužné nebo patřící investorům, držené jejich jménem v souvislosti s investičními operacemi,

nebo

- vrátit investorům jakékoliv nástroje, které jim patří a jež jsou drženy, uschovávány a spravovány na [jejich] účet v souvislosti s investičními operacemi,

v souladu s platnými zákonnými a smluvními podmínkami.

3. Pro každou pohledávku podle odstavce 2 vůči úvěrové instituci, na kterou by se v daném členském státě vztahovala jak tato směrnice, tak směrnice 94/19/ES, určí tento členský stát systém podle jedné z těchto směrnic, jak to bude považovat za vhodné. Žádná pohledávka nesmí být podle těchto směrnic odškodněna více než jednou.“

13 Článek 4 odst. 1 a 2 směrnice 97/9 stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby systémy poskytovaly krytí ne menší než 20 000 [eur] pro každého investora, pokud jde o pohledávky uvedené v čl. 2 odst. 2.

Do 31. prosince 1999 smějí členské státy, ve kterých je ke dni přijetí této směrnice krytí nižší než 20 000 [eur], ponechat tuto nižší hranici krytí, není-li nižší než 15 000 [eur]. Tuto možnost mají také členské státy, na které se vztahují přechodná ustanovení čl. 7 odst. 1 druhého pododstavce směrnice 94/19/ES.

2. Členský stát může stanovit, že určití investoři jsou z krytí poskytovaného v rámci těchto systémů vyňati nebo že jim bude poskytnuta nižší úroveň krytí. Tyto výjimky jsou uvedeny v příloze I.“

14 Příloha I oddíl C směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS (Úř. věst. L 145, s. 1; Zvl. vyd. 06/07, s. 263) obsahuje seznam finančních nástrojů stanovených touto směrnicí. Bod 2 tohoto oddílu zahrnuje nástroje peněžního trhu pod pojem „finanční nástroje“.

- 15 Článek 4 odst. 1 bod 19 směrnice 2004/39 definuje nástroje peněžního trhu:

„nástroji peněžního trhu“ [se rozumějí] typy nástrojů, s nimiž se obvykle obchoduje na peněžním trhu, například státní pokladniční poukázky, vkladové listy a obchodní cenné papíry, s výjimkou platebních nástrojů“.

Litevské právo

- 16 Článek 2 odst. 3 zákona č. IX-975 ze dne 20. června 2002 o pojištění vkladů a povinnostech vůči investorům (Žin., 2002, no 65-2635, dále jen „zákon o pojištění vkladů“), kterým se do práva Litevské republiky provádějí směrnice 94/19 a 97/9, stanoví:

„vkladatelem“ je fyzická či právnická osoba, jež je majitelem vkladu v bance, bankovní pobočce či družstevní bance, s výjimkou osob, jejichž vklady nemohou být na základě tohoto zákona pojištěny. [...]

- 17 Článek 3 odst. 1, 2 a 4 zákona o pojištění vkladů uvádí:

„1. Předmětem pojištění jsou vklady vkladatelů v litasech či cizí měně: v dolarech Spojených států amerických, v eurech a ve vnitrostátních měnách (dále jen „cizí měna“) členských států Evropské unie a členských států Evropského hospodářského prostoru [...].

2. Předmětem pojištění závazků vůči investorům jsou závazky týkající se navrácení cenných papírů investorům cenných papírů (bez ohledu na cizí měnu, v níž jsou vyjádřeny) nebo finančních prostředků v litasech či v cizí měně.

[...]

4. Předmětem pojištění nemohou být mj. dluhové cenné papíry (vkladové listy) vydané samotným pojištěným, závazky vyplývající z vlastních akceptací a směnek uvedeným pojištěným, jakož i z hypotečních dluhopisů emitovaných podle litevského zákona o hypotečních dluhopisech a hypotečním úvěru [...].“

- 18 Článek 9 odst. 1 zákona o pojištění vkladů zní následovně:

„Nárok na náhradu z titulu pojištění vzniká vkladateli dnem vzniku pojistné události. Investorovi vzniká nárok na odškodnění z titulu pojištění dnem vzniku pojistné události pouze v případě, že pojištěný převedl či použil cenné papíry či prostředky investora bez jeho souhlasu. Při výpočtu pojistného plnění dlužného v souvislosti se závazky vůči investorům tyto závazky zahrnují pouze cenné papíry a finanční prostředky investora, které pojištěný není schopen vrátit investorovi.“

Spory v původním řízení a předběžné otázky

- 19 Dne 17. ledna 2011 uzavřel V. Guliavičius s bankas „Snoras“ AB (dále jen „Snoras“) smlouvu o koupi vkladového listu s inflační indexací.
- 20 Ve dnech 9. března, 14. července, 26. září a 6. října 2011 uzavřel V. V. Nemaniūnas s bankou Snoras smlouvy o upsání dluhopisů.
- 21 Rozhodnutím litevské vlády ze dne 16. listopadu 2011 byla pozastavena činnost banky Snoras. Dne 24. listopadu 2011 se centrální banka Litvy obrátila na soud s návrhem na zahájení úpadkového řízení proti bance Snoras.

- 22 V. Guliavičius a V.V. Nemaniūnas podali žalobu, jíž se domáhali určení neplatnosti smluv, které uzavřeli s bankou Snoras, z důvodu, že tato banka jim v podstatě poskytla zavádějící a neúplné informace týkající se jak uplatnění pojištění na zakoupené nástroje, tak finanční situace banky Snoras.
- 23 Usnesením ze dne 6. května 2013 zamítl Vilniaus apygardos teismas žalobu V. Guliavičiuse. Usnesením ze dne 29. července 2013 Lietuvos apeliacinis teismas vyhověl odvolání V. Guliavičiuse, zrušil usnesení prvostupňového soudu a prohlásil smlouvu o koupi vkladového listu, kterou jmenovaný uzavřel, za neplatnou.
- 24 IID je veřejný podnik s ručením omezením, jehož úkolem je zaručit ochranu vkladů a investic vůči investorům v případě insolvence finančních institucí. Svým kasačním opravným prostředkem podaným k předkládajícímu soudu v rámci řízení zahájeného V. Guliavičiusem se tento podnik domáhá zrušení usnesení Lietuvos apeliacinis teismas ze dne 29. července 2013.
- 25 Usnesením ze dne 7. prosince 2012 zamítl Vilniaus apygardos teismas žalobu V.V. Nemaniūnase. Na základě odvolání V.V. Nemaniūnase potvrdil Lietuvos apeliacinis teismas usnesení soudu prvního stupně. Svým kasačním opravným prostředkem podaným k předkládajícímu soudu se V.V. Nemaniūnas domáhá zrušení rozsudku odvolacího soudu.
- 26 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas má za to, že o sporech, které projednává, je nutno rozhodnout s ohledem na unijní právní předpisy týkající se právní ochrany V. Guliavičiuse a V.V. Nemaniūnase jakožto vkladatelů nebo investorů.
- 27 V tomto ohledu si předkládající soud nejprve klade otázku ochrany vkladového listu nabytého V. Guliavičiusem. Podotýká totiž, že Litevská republika si prostřednictvím čl. 3 odst. 4 zákona o pojištění vkladů zvolila možnost uplatnit výjimku stanovenou v čl. 7 odst. 2 směrnice 94/19 a v bodě 12 přílohy I této směrnice tím, že z pojištění stanoveného touto směrnicí vyňala takové cenné papíry, jako je vkladový list dotčený ve věci v původním řízení. Kromě toho si klade otázku, zda lze takovou výjimku použít výhradně na dluhopisy vydané úvěrovou institucí, které mají hlavní znaky finančních nástrojů ve smyslu směrnic 97/9 a 2004/39.
- 28 Zadruhé si Lietuvos Aukščiausiasis Teismas klade otázku správného provedení dotčených směrnic. Uvádí totiž v podstatě, že na základě odkazů na směrnici 94/19, uvedených v bodě 9 odůvodnění a v čl. 2 odst. 3 směrnice 97/9, unijní normotvůrce vytvořil systém, v němž musejí být majitelé takových nástrojů, jako jsou vkladové listy a dluhopisy, které jsou předmětem sporu ve věci v původním řízení, nutně chráněni jednou z obou směrnic. Litevské právo se naproti tomu v čl. 3 odst. 4 zákona o pojištění vkladů omezuje na stanovení obecného vynětí všech dluhových cenných papírů, tedy i vkladových listů a dluhopisů, ze systému pojištění, aniž stanovuje alternativní způsoby ochrany. Takové paušální vynětí však ponechává bez ochrany majitele takových cenných papírů, jako jsou cenné papíry dotčené ve věci v původním řízení.
- 29 Zatřetí má Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pochybnosti stran správného provedení směrnice 97/9, neboť čl. 9 odst. 1 zákona o pojištění vkladů stanoví oproti směrnici další podmínku využití pojištění stanoveného tímto ustanovením, a to, že nárok na pojistné plnění vzniká vkladateli pouze v případě, že investiční podnik převedl či použil cenné papíry či prostředky investora bez jeho souhlasu.
- 30 Za těchto okolností se Lietuvos Aukščiausiasis Teismas rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Je třeba čl. 7 odst. 2 ve spojení s přílohou I bodem 12 směrnice 94/19 vykládat v tom smyslu, že v případě, že členský stát vyjme z pojištění vkladatele úvěrové instituce, kteří vlastní dluhové cenné papíry (vkladové listy) vydané touto institucí, se toto vynětí uplatní pouze v případě, že

uvedené vkladové listy vykazují (mají) všechny znaky finančních nástrojů ve smyslu směrnice 2004/39 (i s ohledem na jiné unijní právní akty, např. nařízení Evropské centrální banky č. 25/2009), včetně obchodovatelnosti na sekundárním trhu?

- 2) Rozhodne-li se dotýčný členský stát provést směrnice 94/19 a 97/9 do vnitrostátního práva takovým způsobem, že systémy ochrany vkladatelů a investorů upraví v tomtéž legislativním aktu (tomtéž zákoně), je třeba ustanovení čl. 7 odst. 2 ve spojení s přílohou I bodem 12 směrnice 94/19 a čl. 2 odst. 2 směrnice 97/9, s přihlédnutím k čl. 2 odst. 3 směrnice 97/9, vykládat v tom smyslu, že není možné, aby se na majitele vkladových listů a dluhopisů nevztahoval ani jeden ze systémů ochrany (pojištění) ve smyslu výše uvedených směrnic?
- 3) Vzhledem k tomu, že se podle vnitrostátní právní úpravy na majitele vkladových listů a dluhopisů vydaných úvěrovou institucí nevztahuje ani jeden z možných systémů ochrany stanovených směrnicemi 94/19 a 97/9:
 - a) jsou ustanovení čl. 3 odst. 1 ve spojení s čl. 7 odst. 1 (ve znění směrnice 2009/14) a čl. 10 odst. 1 směrnice 94/19 a ustanovením čl. 1 odst. 1 téže směrnice, které vymezuje pojem „vklad“, dostatečně jasná, přesná, bezpodmínečná a zakládají subjektivní práva umožňující jednotlivcům dovolávat se jich před vnitrostátním soudem na podporu návrhu na výplatu náhrady proti pojistiteli zřízenému [členským] státem, který je pověřen vyplácením uvedené náhrady?
 - b) jsou ustanovení čl. 2 odst. 2 a čl. 4 odst. 1 směrnice 97/9 dostatečně jasná, určitá, bezpodmínečná a zakládají subjektivní práva umožňující jednotlivcům dovolávat se jich před vnitrostátním soudem na podporu návrhu na výplatu náhrady proti pojistiteli zřízenému [členským] státem, který je pověřen vyplácením uvedené náhrady?
 - c) v případě kladné odpovědi na výše uvedené otázky a) a b), který ze dvou možných systémů ochrany musí vnitrostátní soud použít pro účely vyřešení sporu mezi jednotlivcem a úvěrovou institucí, jehož se účastní [členským] státem zřízený pojistitel pověřený správou systémů ochrany vkladatelů a investorů?
- 4) Je třeba ustanovení čl. 2 odst. 2 a čl. 4 odst. 2 směrnice 97/9 (ve spojení s přílohou I uvedené směrnice) vykládat v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž se systém odškodnění investorů nevztahuje na investory, kteří jsou majiteli dluhových cenných papírů vydaných úvěrovou institucí, vzhledem k povaze finančních nástrojů (dluhové nástroje) a vzhledem k tomu, že pojištěný (úvěrová instituce) nepřevedl ani nepoužil prostředky či cenné papíry investorů bez jejich souhlasu? Je pro účely výkladu výše uvedených ustanovení směrnice 97/9 v souvislosti s ochranou investorů relevantní skutečnost, že úvěrová instituce, emitent, která vydala dluhové cenné papíry, tyto finanční nástroje i uschovává (a je zprostředkovatelem) a že investované prostředky nejsou odděleny od ostatních prostředků, kterými tato úvěrová instituce disponuje?“

³¹ Usnesením předsedy Soudního dvora Indėlių ir investicijų draudimas a V.V. Nemaniūnas (C-671/13, EU:C:2014:225) byla zamítnuta žádost předkládajícího soudu o projednání této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v rámci zrychleného řízení upraveného v článku 105 jednacího řádu Soudního dvora.

K předběžným otázkám

K první otázce

- 32 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 7 odst. 2 směrnice 94/19 a bod 12 přílohy I této směrnice musí být vykládány v tom smyslu, že členské státy mohou v případě, že vyjmou vkladové listy vydané úvěrovou institucí z pojištění stanoveného touto směrnicí, omezit toto vynětí pouze na certifikáty, které vykazují všechny znaky finančních nástrojů ve smyslu směrnice 2004/39.
- 33 V tomto ohledu je úvodem třeba podotknout, že čl. 7 odst. 2 směrnice 94/19 ani bod 12 přílohy I této směrnice pro účely vynětí vkladů z pojištění nestanoví, že dotčené nástroje musejí vykazovat všechny znaky finančních nástrojů ve smyslu směrnice 2004/39.
- 34 S ohledem na požadavky směrnice 94/19 je nicméně nutné, aby nástroje, kterých se týká vynětí uplatněné členskými státy, patřily mezi nástroje, které spadají do oblasti působnosti směrnice 94/19.
- 35 Podle čl. 1 bodu 1 směrnice 94/19 zahrnuje definice pojmu „vklad“ pro účely této směrnice na jedné straně „jakýkoli kreditní zůstatek vzniklý z prostředků zbylých na účtu nebo z dočasných situací vyplývajících z obvyklých bankovních operací“ a na druhé straně „každý dluh prokázaný potvrzením vystaveným úvěrovou institucí“.
- 36 Ze znění tohoto ustanovení tak vyplývá, že pojem „vklad“ pro účely směrnice 94/19 není definován odkazem na znaky finančního nástroje ve smyslu směrnice 2004/39. Stejně tak z uvedeného ustanovení vyplývá, že charakteristickým znakem druhého typu vkladu je skutečnost, že je reprezentován převoditelným cenným papírem, umožňujícím oběh nároku, který je jeho součástí.
- 37 Toto posledně uvedené zjištění je podpořeno analýzou návrhu směrnice 94/19 předloženého Komisí [COM(92) 188 final, ze dne 4. června 1992, Úř. věst. C 163, s. 6], který v článku 1 výslovně odkazuje na „pohledávky vyplývající z převoditelných cenných papírů“. V tomto ohledu je rovněž třeba podotknout, že článek 20 směrnice 86/635, na který odkazuje návrh směrnice 94/19, stanoví, že závazky z dluhových cenných papírů jsou „jak dluhové cenné papíry, tak závazky z obchodovatelných cenných papírů, zejména vkladové stvrzenky“.
- 38 Ustanovení čl. 7 odst. 2 směrnice 94/19 ve spojení s bodem 12 přílohy I této směrnice proto nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je čl. 3 odst. 4 zákona o pojištění vkladů, který vyjímá z pojištění vkladů „dluhové cenné papíry (vkladové listy) vydané samotným pojištěným“, za předpokladu, že takové cenné papíry jsou převoditelné.
- 39 Je věcí předkládajícího soudu, aby ověřil, zda má v projednávaném případě vkladový list držený V. Gulavičiusem takové znaky.
- 40 S ohledem na výše uvedené je nutno odpovědět na první otázku tak, že čl. 7 odst. 2 směrnice 94/19 a bod 12 přílohy I této směrnice musejí být vykládány v tom smyslu, že členské státy mohou vyjmout z pojištění stanoveného touto směrnicí vkladové listy vydané úvěrovou institucí, pokud mají znaky převoditelných cenných papírů, což přísluší určit předkládajícímu soudu, a není nezbytné se ujišťovat, že tyto certifikáty mají všechny znaky finančního nástroje ve smyslu směrnice 2004/39.

Ke druhé otázce

- 41 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda směrnice 94/19 a 97/9 musejí být vykládány v tom smyslu, že na dluhové cenné papíry vydané úvěrovou institucí, zejména vkladové listy a dluhopisy, se nemusí vztahovat ani jeden ze systémů pojištění stanovený těmito směrnicemi.

- 42 Tato druhá otázka vychází z předpokladu, že vkladové listy dotčené ve věci v původním řízení spadají pod vynětí ze systému pojištění stanoveného směrnicí 94/19, o kterém rozhodl litevský zákonodárce na základě bodu 12 přílohy I této směrnice. Za tohoto předpokladu se předkládající soud táže, zda je slučitelné s unijním právem, aby taková vnitrostátní právní úprava, jako je litevská právní úprava, která obě směrnice 94/19 a 97/9 provedla společně, obecně vyňala takové certifikáty z jednoho i druhého systému pojištění stanoveného těmito dvěma směrnicemi, a nechala tak jejich majitele bez jakékoli ochrany.
- 43 V tomto ohledu je nutno poznamenat, že s ohledem na definice pojmů „vklad“ a „nástroj“, obsažené ve směrnici 94/19 resp. ve směrnici 97/9, může jeden a týž dluhový cenný papír, jak vyplývá z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, spadat současně pod oba z těchto pojmů, a tudíž do oblasti působnosti obou těchto směrnic.
- 44 Je však třeba uvést, že systémy pojištění stanovené těmito dvěma směrnicemi splňují odlišné požadavky, zejména pokud jde o vynětí. Článek 7 odst. 2 a příloha I směrnice 94/19 totiž stanoví výjimky založené buď na druhu vkladatelů, nebo na druhu vkladů, kdežto čl. 4 odst. 2 směrnice 97/9 stanoví výjimky pouze v závislosti na druhu investorů.
- 45 Za těchto podmínek sice platí, že unijní právo sice nebrání tomu, aby členský stát provedl směrnice 94/19 a 97/9 v tomtéž legislativním aktu, avšak je třeba, jak je zdůrazněno v bodě 9 odůvodnění směrnice 97/9, aby režim zavedený tímto aktem splňoval požadavky obou směrnic.
- 46 Pokud tedy – jak je tomu ve věcech v původním řízení – vnitrostátní zákonodárce využil možnosti poskytnuté v bodě 12 přílohy I směrnice 94/19 vyjmout dotčený druh pohledávek z oblasti působnosti systému pojištění stanoveného touto směrnicí, nemůže mít okolnost, že zákonodárce provedl uvedenou směrnici a směrnici 97/9 v rámci jednoho a téhož legislativního aktu, za následek vynětí tohoto druhu pohledávek i ze systému ochrany stanoveného směrnicí 97/9 mimo rámec podmínek stanovených v čl. 4 odst. 2 této směrnice.
- 47 S ohledem na výše uvedené je třeba odpovědět na druhou otázku tak, že směrnice 94/19 a 97/9 musejí být vykládány v tom smyslu, že pokud mohou pohledávky vůči úvěrové instituci spadat současně pod pojem „vklad“ ve smyslu směrnice 94/19 a pod pojem „nástroj“ ve smyslu směrnice 97/9, avšak vnitrostátní zákonodárce využil možnosti poskytnuté v bodě 12 přílohy I směrnice 94/19 vyjmout tyto pohledávky ze systému ochrany stanoveného posledně uvedenou směrnicí, nemůže mít takové vynětí za následek, že uvedené pohledávky budou vyňaty i ze systému ochrany stanoveného směrnicí 97/9 mimo rámec podmínek stanovených v čl. 4 odst. 2 posledně uvedené směrnice.

Ke čtvrté otázce

- 48 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda musejí být čl. 2 odst. 2 a čl. 4 odst. 2 směrnice 97/9 vykládány v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, která podmiňuje možnost požívat systému odškodnění stanoveného touto směrnicí tím, že dotyčná úvěrová instituce převedla či použila dotčené prostředky či cenné papíry bez souhlasu investora.
- 49 Pokud jde o podmínku stanovenou v čl. 9 odst. 1 zákona o pojištění vkladů, z analýzy směrnice 97/9 vyplývá, že k tomu, aby mohlo být využito pojištění stanoveného touto směrnicí, musejí pohledávky investorů splňovat podmínky stanovené v čl. 2 odst. 2 této směrnice. Kromě toho příloha I uvedené směrnice uvádí seznam investorů, kteří mohou být podle čl. 4 odst. 2 téže směrnice vyňati z krytí poskytovaného v rámci těchto systémů nebo jimž bude poskytnuta nižší úroveň krytí.

- 50 Z předkládacího usnesení přitom vyplývá, že majitelé dluhopisů vydaných úvěrovou institucí mohou využít pojištění stanoveného směrnicí 97/9 pouze v případě, že je splněna podmínka neexistence souhlasu stanovená v čl. 9 odst. 1 zákona o pojištění vkladů.
- 51 V tomto ohledu je nutno podotknout, že taková podmínka není směrnicí 97/9 vyžadována k tomu, aby investoři mohli požívat systému ochrany stanoveného touto směrnicí. Kromě toho nejsou mezi investory, kteří mohou být podle přílohy I směrnice 97/9 vyňati z tohoto systému, uvedeni takoví investoři, kteří jsou majiteli takových nástrojů, jako je v jednom ze sporů v původním řízení V. V. Nemaniūnas.
- 52 S ohledem na výše uvedené je nutno odpovědět na čtvrtou otázku tak, že čl. 2 odst. 2 a čl. 4 odst. 2 směrnice 97/9 musejí být vykládány v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, která podmiňuje možnost požívat systému odškodnění stanoveného touto směrnicí tím, že dotyčná úvěrová instituce převedla či použila dotčené prostředky či cenné papíry bez souhlasu investora.

Ke třetí otázce

- 53 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda směrnice 94/19 a 97/9 musejí být vykládány v tom smyslu, že předkládající soud je povinen nepoužít vnitrostátní právní úpravu, která protiprávně vyjímá majitele určitých dluhových cenných papírů ze systémů pojištění zavedených těmito směrnicemi, zejména pokud tato právní úprava podmiňuje možnost požívat systému odškodnění investorů tím, že dotyčná úvěrová instituce převedla či použila dotčené prostředky či cenné papíry bez souhlasu investora.
- 54 Vzhledem k tomu, že vynětí z pojištění stanoveného směrnicí 94/19, pokud jde o převoditelné vkladové listy, bylo litevským zákonodárcem uskutečněno legitimně, jak bylo konstatováno v bodě 40 tohoto rozsudku, musí být třetí otázka chápána tak, že se týká výlučně směrnice 97/9.
- 55 Jak vyplývá z bodu 52 tohoto rozsudku, musí být taková vnitrostátní právní úprava, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která podmiňuje možnost požívat systému odškodnění stanoveného touto směrnicí tím, že dotyčná úvěrová instituce převedla či použila dotčené prostředky či cenné papíry bez souhlasu investora, považována za neslučitelnou s čl. 2 odst. 2 a čl. 4 odst. 2 směrnice 97/9.
- 56 V tomto ohledu je podle ustálené judikatury v rámci uplatňování vnitrostátního práva vnitrostátní soud, který má podat jejich výklad, povinen tak učinit v co největším možném rozsahu ve světle znění a účelu směrnice, aby dosáhl výsledku, který tato směrnice sleduje, a tak dosáhl souladu s čl. 288 třetím pododstavcem SFEU (rozsudek Marleasing, C-106/89, EU:C:1990:395, bod 8).
- 57 Za předpokladu, že takový konformní výklad není možný, je třeba zdůraznit, že ve všech případech, kdy se ustanovení směrnice z hlediska obsahu jeví jako bezpodmínečná a dostatečně přesná, jsou jednotlivci oprávněni dovolávat se jich před vnitrostátními soudy vůči členskému státu, jestliže směrnicí neprovedl ve stanovené lhůtě do vnitrostátního práva nebo ji provedl nesprávně (rozsudek Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, bod 33).
- 58 V projednávaném případě, jak uvedl generální advokát v bodě 86 svého stanoviska, je směrnice 97/9, pokud jde o vymezení chráněných situací, dostatečně jasná, přesná a bezpodmínečná, aby bylo možné se jí dovolávat přímo jednotlivci.
- 59 Kromě toho je třeba připomenout, že mezi entity, proti kterým se lze dovolávat ustanovení směrnice, která mohou vyvolávat přímé účinky, patří subjekt, který byl bez ohledu na svou právní formu pověřen na základě aktu orgánu veřejné správy výkonem služby ve veřejném zájmu pod kontrolou

posledně uvedeného orgánu a který k tomu disponuje výjimečnými pravomocemi ve srovnání s těmi, které vyplývají z pravidel použitelných na vztahy mezi jednotlivci (rozsudek Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, bod 39). Předkládajícímu soudu přísluší ověřit, zda podnik IID, u něhož je nesporné, že jeho úkolem je zaručit ochranu vkladů a investic investorů v případě insolvence finančních institucí, splňuje tyto podmínky.

- 60 Je-li tomu tak, musí vnitrostátní soud vzhledem k tomu, že směrnice 97/9, pokud jde o vymezení chráněných situací, splňuje podmínky vyžadované k tomu, aby zakládala přímý účinek, vyloučit veškerá vnitrostátní ustanovení, která jsou s ní v rozporu, a tedy neuplatňovat podmínku použití prostředků bez souhlasu investora při stanovování rámce investic spadajících do systému ochrany stanoveného touto směrnicí.
- 61 Na třetí otázku je tudíž nutno odpovědět tak, že směrnice 97/9 musí být vykládána v tom smyslu, že pokud má předkládající soud za to, že ve sporech ve věci v původním řízení je tato směrnice uplatňována vůči subjektu, který splňuje podmínky pro možnost dovolávat se uvedené směrnice, je povinen nepoužít takové ustanovení vnitrostátního práva, jako je ustanovení dotčené ve věci v původním řízení, které podmiňuje možnost požívat systému odškodnění stanoveného touto směrnicí tím, že dotyčná úvěrová instituce převedla či použila dotčené prostředky či cenné papíry bez souhlasu investora.

K nákladům řízení

- 62 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 7 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/19/ES ze dne 30. května 1994 o systémech pojištění vkladů, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/14/ES ze dne 11. března 2009, a bod 12 přílohy I této směrnice musejí být vykládány v tom smyslu, že členské státy mohou vyjmout z pojištění stanoveného touto směrnicí vkladové listy vydané úvěrovou institucí, pokud mají znaky převoditelných cenných papírů, což přísluší určit předkládajícímu soudu, a není nezbytné se ujišťovat, že tyto certifikáty mají všechny znaky finančního nástroje ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS.
- 2) Směrnice 94/19, ve znění směrnice 2009/14, a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/9/ES ze dne 3. března 1997 o systémech pro odškodnění investorů musejí být vykládány v tom smyslu, že pokud mohou pohledávky vůči úvěrové instituci spadat současně pod pojem „vklad“ ve smyslu směrnice 94/19 a pod pojem „nástroj“ ve smyslu směrnice 97/9, avšak vnitrostátní zákonodárce využil možnosti poskytnuté v bodě 12 přílohy I směrnice 94/19 vyjmout tyto pohledávky ze systému ochrany stanoveného posledně uvedenou směrnicí, nemůže mít takové vynětí za následek, že uvedené pohledávky budou vyňaty i ze systému ochrany stanoveného směrnicí 97/9 mimo rámec podmínek stanovených v čl. 4 odst. 2 posledně uvedené směrnice.

- 3) Článek 2 odst. 2 a čl. 4 odst. 2 směrnice 97/9 musejí být vykládány v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, která podmiňuje možnost požívat systému odškodnění stanoveného touto směrnicí tím, že dotyčná úvěrová instituce převedla či použila dotčené prostředky či cenné papíry bez souhlasu investora.
- 4) Směrnice 97/9 musí být vykládána v tom smyslu, že pokud má předkládající soud za to, že ve sporech ve věci v původním řízení je tato směrnice uplatňována vůči subjektu, který splňuje podmínky pro možnost dovolávat se uvedené směrnice, je povinen nepoužít takové ustanovení vnitrostátního práva, jako je ustanovení dotčené ve věci v původním řízení, které podmiňuje možnost požívat systému odškodnění stanoveného touto směrnicí tím, že dotyčná úvěrová instituce převedla či použila dotčené prostředky či cenné papíry bez souhlasu investora.

Podpisy.